

Primjer ostvarenja zaštite prava naše članice pred sudom, u vezi primjene članka 261. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, za nastavak zakupnog odnosa od namjere Gradske Ljekarne da im otkáže ugovor o zakupu, sklopljen na neodređeno vrijeme

- pripremio Ivan Gabrilo, dipl. iur. -

Člankom 261. stavak 1. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, NN, 100/18. (u daljnjem tekstu: ZZ/18) propisano je da zdravstveni radnici koji obavljaju privatnu praksu na osnovi zakupa iz članka 215. ZZ/08 i članka 29. Zakona o izmjenama i dopunama istog ZZ/08. prema objavi, NN, 71/10. mogu u zdravstvenu djelatnost nastaviti u privatnoj praksi na osnovi zakupa prostora koji je u vlasništvu DZ ili Ljekarničke zdravstvene ustanove a u kojem su obavljali tu djelatnost do dana stupanja na snagu ZZ/18. (1.1.2019.god.).

Isti članak, stavak 5. istog ZZ/18. propisuje da zdravstveni radnici iz prethodnog stavka mogu zdravstvenu djelatnost nastaviti obavljati u privatnoj praksi na osnovi zakupa u prostoru koji nije u vlasništvu DZ ili Ljekarničke zdravstvene ustanove, odnosno s kojim DZ ili Ljekarnička zdravstvena ustanova ne raspolaže temeljem valjanog dokaza o pravu raspolaganja, za koji zdravstveni radnici iz stavka 1. raspolažu valjanim dokazom o raspolaganju u kojem su obavljali tu djelatnost do dana stupanja na snagu ovoga Zakona (ugovor o zakupu sklopljen na neodređeno vrijeme).

Isti članak stavak 6. ZZ/18. propisuje rokove do kojih su zdravstveni radnici privatne prakse u zakupu bili obvezni, u smislu članka 50. stavak 1. istog ZZ/18. podnijeti zahtjev Ministarstvu zdravstva za izdavanje rješenja o nastavku obavljanja privatne prakse u ordinaciji/ljekarni.

Uredbama Vlade RH, NN, 125/19. i NN, 147/20. prolongiran je prvi rok za podnošenja zahtjeva, tj. 31. 10.2019.god., na rok do 31.12.2020.god., a potom do 31.12.2022.god.

Npr. gradska Ljekarna x koja je 1996.god. temeljem posebnog pravilnika dala/morala dati u zakup svojim magistrama farmacije određeni broj Ljekarničkih jedinica (manje rentabilnih, na manje frekventnim mjestima), nakon promjena u načinu izdavanja/korištenja recepata – internetska distribucija svima - a možda i iz nekih drugih razloga, odlučila je vratiti pod svoje „okrilje“ svoje bivše Ljekarničke jedinice dane u zakup, pozivom na odredbe članka 261. ZZ/18. U tom smislu uprava gradske Ljekarne x sugerirala je, a njeno upravno vijeće i prihvatilo sugestiju, da se takvim Ljekarnama dade otkaz ugovora o zakupu.

Veliki broj privatnih Ljekarni došlo je pod „udar“ primjene takve odluke UV

Ljekarne stavljene u takvu pravnu poziciju – tj. potencijalno gubitka svoje samostalnosti i statusa poduzetnika i poslodavca - kao zdravstveni radnik privatne prakse, pokrenule su tužbe sudu protiv gradske Ljekarne x = tuženik, sa svrhom poništenja donijete odluke njenog upravnog vijeća o prestanku ugovora o zakupu poslovnog prostora Ljekarne tužitelja.

U praksi, iskazuje se intencija jačanja javnog sektora zdravstva u području primarne razine zz u odnosu na privatno zdravstvo, umjesto suprotno

I ovom prilikom moramo memorirati pravne činjenice, tj. da je člankom 180. ZZ, NN, 65/93. izvršena transformacija društvenog vlasništva nad sredstvima rada u zdravstvenoj djelatnosti tako, da su klinike, klinički bolnički centri, državni zavodi dani u vlasništvo Države, a opće/specijalne bolnice, DZ, gradske ljekarne i... u vlasništvo županije/Grada Zagreba.

Člankom 181. istog Zakona/93. bilo je propisano da županije/Grad Zagreb donose odluku o prodaji zdravstvenih ustanova primarne zz, prema planu i programu koji donosi ministar zdravstva. Citirani plan i program prema istom članku stavak 2. istog Zakona, ministar je morao donijeti u roku od godinu dana računajući od dana stupanja na snagu Zakona. Dalje, isti članak Zakona propisuje da će se prodaja obaviti prema posebnom zakonu a do donošenja tog zakona, županije/Grad Zagreb mogle su dati u zakup zdravstvene ustanove primarne zz prema uvjetima koje je trebao propisati ministar zdravstva. Ministar zdravstva je donio Pravilnik o davanju u zakup, u primjeni od 1.1.1996.god.

Napomena: Privatizacija subjekata primarne razine zz prema intencijama iz članka 181. ZZ/93. u RH nije provedena.

Praksa opisana u uvodnim napomenama potvrđuje jačanje suprotne intencije navedene u ZZ/93.

2011. god. Država je ponovno pokušala aktivirati svoju logičnu intenciju da se primarna razina zz obavlja po modelu EU samo u privatnoj praksi, pa je Sabor RH donio Zakon o zakupu i kupoprodaji poslovnog prostora, koji se kao *lex specialis* u odnosu na Zakon o obveznim odnosima primjenjivao samo za područje u vlasništvu općine, grada, županije/Države. Zakon je također postavio rok navedenim teritorijalnim jedinicama i Državi da do 28.2.2012. god. moraju donijeti plan i program prodaje prostora radnicima koji

obavljaju djelatnost u tom prostoru, ako su u zakupu tog prostora, a ako nisu, onda im dati zakup za promjenu njihovog statusa radnika u status privatnika koji posluje po načelu za obrt i s obrtom izjednačene djelatnosti, **no NI taj Zakon nije se primjenjivao.**

Međutim, Općinski sud u Zagrebu na temelju tužbe ljekarne privatne prakse donio je presudu kojom je poništio odluku upravnog vijeća gradske ljekarne x o prestanku zakupa privatne ljekarne uključene u Mrežu JZS, koja je koristila zakup/isti status do 1.1.2019.god. – dana stupanja na snagu ZZ/18

Dispozitiv presude Općinskog građanskog suda u Zgb od 20.12.2021.god. glasi:

„I. Utvrđuje se ništavom Odluka o prestanku Ugovora o zakupu poslovnog prostora Ljekarne K, broj:.....od 17.listopada 2019.

II. Nalaže se tuženiku donijeti novu Odluku, sukladno članku 261. stavak 1. i stavak 5. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, NN, 100/18.

III. Nalaže se tuženiku naknaditi tužiteljici parnični trošak u iznosu od 41.250,00 kn u roku od 15 dana.“

Iz obrazloženja presude ističemo:

1. da je Sud odbio prijedlog saslušanja u statusu svjedoka ministra zdravstva i predsjednicu Komore s obrazloženjem, kako navedene osobe nisu ovlaštene tumačiti ZZ/18., pa da njihov iskaz nema/ne može imati utjecaj na odluku suda u pravnoj stvari prema tužbi tužitelja (privatne ljekarne u zakupu). Indikativno je, da je za status svjedoka tuženik predložio i predsjedniku komore koja je zaposlena kod tuženika?? Nameće se pitanje, je li tuženik očekivao da predsjednica komore svjedoči u njegovu korist, to znači, suprotno interesima svoje

članice/svojih članica, koji su nositelji djelatnosti privatne ljekarničke prakse u zakupu?

2. Sud je utvrdio da je među strankama sporno, da li je tuženik gradska ljekarna x bila dužna sklopiti ugovor o zakupu, ako bi zdravstveni radnik, u konkretnom slučaju tužiteljica podnijela zahtjev tuženiku za sklapanje ugovora ili je mogućnost zaključenja ugovora o zakupu u slučaju podnošenja zahtjeva ostavljena na izbor tuženiku (da ili ne sklopiti ugovor??),

3. Sud je konstatirao, da zdravstveni radnici privatne prakse u zakupu na koje se primjenjuje članak 261 ZZ/18. imaju pravo nastaviti obavljati djelatnost u privatnoj praksi u istom prostoru u zakupu i to na temelju odluke upravnog vijeća DZ ili ljekarničke ustanove tj. u prostoru u kojem su obavljali djelatnost do dana stupanja na snagu ZZ/18.

4. Sud je naglasio, da je upravno vijeće svakog DZ ili ljekarničke zdravstvene ustanove obvezno donijeti odluku iz točke 2. u korist podnositelja zahtjeva – privatnik u zakupu – u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva,

5. Sud je također naglasio, da je primjenom članka 261. ZZ/18. zakonodavac iskazao stav Države da zdravstveni radnici u privatnoj praksi, na osnovi zakupa prostora imaju pravo nastavka obavljanja djelatnosti u istom statusu i istom prostoru,

6. Sud je također zaključio, da je članak 261. ZZ/18. dao pravo zdravstvenim radnicima privatne prakse u zakupu i z b o r a, da ukoliko žele mogu nastaviti obavljati zdravstvenu djelatnost u istom statusu u kojem su bili, računajući do dana stupanja na snagu ZZ/18., tj. 1.1.2019.god. Sud je podvukao svoj zaključak, da je pravo izbora zdravstveni radnika u zakupu, da li će nastaviti obavljati privatnu praksu u zakupu i da je i dalje to njegovo i s k l j u č i v o pravo

7. Sud je također naglasio, da s obzirom na sadržaj „sporne“ zakonske norme, kad je tužiteljica kao zdravstveni radnik u privatnoj praksi iskazala namjeru nastaviti obavljati zdravstvenu djelatnost u istom prostoru, da tuženik, tj. gradska ljekarna x nije/nema izbora/mogućnost prihvatiti ili ne zahtjev tužiteljice – ljekarne privatne prakse, da li će on nastaviti sa zakupnim odnosom ili ne,

8. nastavno na rečeno u točku 7., Sud je naglasio, da u situaciji kada se tužiteljica – ljekarna privatne prakse opredijelila za nastavak obavljanja djelatnosti, tuženik – gradska ljekarna – jedino je morala pristupiti zaključenju novog ugovora o zakupu ili izmjeni postojećeg. Na taj način, Sud je za tužitelja – privatne ljekarne u zakupu – potvrdio njegovo pravo diskrecione ocjene, da li želi ili ne želi nastaviti zakupni odnos sa tuženikom – gradskom ljekarnom a za istu utvrdio imperativno njenu obvezu postupiti po zahtjevu privatnika, ako je podnio zahtjev u smislu članka 50. Zakona.

9. interpretirajući i obrazloženje uz konačni prijedlog za donošenje ZZ/18., sud je ponovio da je bila intencija zakonodavca/Države prilikom donošenja citiranog zakona upravo omogućiti zdravstvenim djelatnicima, kao što je to tužiteljica, nastavak obavljanja djelatnosti u privatnoj praksi u zakupu prostora tuženika i drugih u istom statusu,

10. u tom smislu, Sud je citirao i dano pojašnjenje Ministarstva zdravstva od 5.11.2019.god. upućeno županija i Gradu Zagrebu, kako postupati u sličnim predmetima prema tužbi tužiteljice. Ministarstvo zdravstva u svom podnesku izričito navodi, da zdravstveni radnici imaju pravo nastaviti obavljati zdravstvenu djelatnost u privatnoj praksi, te niti osnivači zdravstvenih ustanova niti tijela upravljanja

zdravstvenih ustanova ne mogu protivno ZZ/18. donijeti odluku kojom se ne daje zakup prostor u kojem su ti radnici obavljali djelatnost do dana stupanja na snagu ZZ/18.

11. replicirajući na stav tuženika – Gradske ljekarne, da članak 261. ZZ/18. nije prisilni propis, pa da bi Sud mogao donijeti i drugačiju presudu, sudac je odgovorio suprotno. Sud je naglasio, kao što je navedeno, da norma članka 261 za zdravstvenog radnika privatne prakse nije prisilni propis, ali za tuženika, gradsku ljekarnu, ta norma je imperativne naravi, tj. prisilni propis. Tuženik, naglašava Sud, nema pravo izbora da li će ili ne tužitelj nastaviti obavljati djelatnost u istom prostoru u kojem je obavljao djelatnost do donošenja zakona,

12. rezimiraju rečeno, Sud je ponovno naglasio, da je za tuženika odredba članka 261. ZZ/18 prisilni propis, pa da je slijedom toga, donošenjem odluke o prestanku ugovora o zakupu ljekarne tužitelja, tuženik postupio protivno tom prisilnom propisu.

13. rezimirajući rečeno u prethodnoj točki, Sud je donio presudu kojom je odluku upravnog vijeća tuženika od 17.10.2019. god. proglasio ništetnom.

Zaključak: Sud je donio presudu koja je bila za očekivati! što je i Udruga tijekom 2019.god. naglašavala u x slučajeva, kada je pokušala ispraviti „krive Drine“ od namjere nekih županija, da postupe drugačije u odnosu na norme iz članka 261. i članka 263. ZZ/18. Udruga je upozorila Ministarstvo zdravstva na

navedene pokušaje, na što je Ministarstvo i reagiralo, kako je navedeno u točki 10.

Ovakvi ili slični predmeti događat će se i u budućem vremenu samo iz razloga, što **Država nije pristupila reformi primarne razine zdravstvene zaštite prema intencijama iz ZZ/93. i Zakona o zakupu i kupoprodaji poslovnog prostora iz 2011.god., prema modelu zemalja EU.**

Primarna razina zz u EU obavlja se u privatnoj praksi ili u centrima zdravstvene skrbi u vlasništvu nekoliko različitih/struka zdravstvenih radnika. Troškovi tako organizirane zdravstvene zaštite puno su manji od troškova koji se u RH reproduciraju pružanjem zz u DZ ili gradskim ljekarnama, u vlasništvu županije/Grada Zgb. (neki veći gradovi u EU imaju jednu svoju ljekarnu u kojoj pacijent može podići lijek male vrijednosti ili lijek velike vrijednosti/cijene, bez obzira na maržu koja je u apsolutnom iznosu mala ili bez obzira što drži neobično skupi lijek koji se često ne koristi i koji mu „zaleđi“ obrtna sredstva na duži vremenski rok, suprotno poslovnom interesu privatnika)